

Deloitte.

Izvještaj o transparentnosti za 2023.
godinu

Deloitte Bosnia i Hercegovina

Datum objave 30. april 2024.

Sadržaj

Poruka rukovodstva Deloitte Bosna i Hercegovina	2
Deloitte mreža	3
Deloitteove usluge revizije i izražavanja: Naša posvećenost služenju javnom interesu	6
Eksterna i interna kontrola kvalitete revizije	20
Nezavisnost, etika i dodatne objave	22
Prilozi	
Prilog A Finansijske informacije	28
Prilog B Subjekti od javnog interesa	29
Prilog C Izjave	31

Poruka rukovodstva Deloitte Bosna i Hercegovina¹

U ovom Izveštaju predstavljeni su aktuelna poslovna praksa i procesi Deloitte Bosna i Hercegovina u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 15/21) i Zakona o računovodstvu i reviziji u Republici Srpskoj („Službeni glasnik RS“, broj 94/15 i 78/20). Deloitte Bosna i Hercegovina obuhvata "Deloitte" Društvo sa ograničenom odgovornošću za reviziju, računovodstvo i finansijski konsalting d.o.o. Sarajevo i njegovu podružnicu u Republici Srpskoj "Deloitte" Društvo sa ograničenom odgovornošću za reviziju, računovodstvo i finansijski konsalting d.o.o. Sarajevo – Podružnica Banja Luka. Svi podaci navedeni u priloženom izvještaju odnose se na položaj Deloitte Bosna i Hercegovina na dan 31. decembra 2023. godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

Zadovoljstvo mi je predstaviti Izveštaj o transparentnosti "Deloitte" Društva sa ograničenom odgovornošću za reviziju, računovodstvo i finansijski konsalting d.o.o. Sarajevo i podružnice u Republici Srpskoj "Deloitte" Društvo sa ograničenom odgovornošću za reviziju, računovodstvo i finansijski konsalting d.o.o. Sarajevo - Podružnica Banja Luka (u daljnjem tekstu: "Deloitte Bosna i Hercegovina").

Ovaj Izveštaj sadrži opis organizacijske i vlasničke strukture društva, opis strukture naše mreže i upravljanja, upravljanje Deloittea u Bosni i Hercegovini, sistema interne i eksterne kontrole zajedno s informacijama o posljednjoj kontroli, popis društava subjekata od javnog interesa kojima je Deloitte Bosna i Hercegovina prethodne finansijske godine obavljao poslove revizije, informacije o postupcima vezanim za nezavisnost, informacije o kontinuiranom profesionalnom razvoju, finansijske informacije Društva i podatke o platama revizora.

Prioritetni cilj Deloittea Bosna i Hercegovina je da bude prepoznat kao nosilac standarda vrhunskih poslovnih vrijednosti u domenu kvaliteta usluga, posvećenosti klijentima, kreiranju inovativnih rješenja i kao najvažnije – u domenu korisnosti. Svoju viziju Deloitte Bosna i Hercegovina ostvaruje kroz izrazito uvažavanje šire zajednice interesnih strana.

Naša posvećenost kvalitetu je zasnovana na našim zajedničkim vrijednostima koje čine temelj naše kulture i služe kao osnova za odluke koje donosimo.

Usluge revizije koje obavlja Deloitte Bosna i Hercegovina pružaju uvjerenje u tačnost i pouzdanost finansijskih izvještaja i obezbjeđuju preporuke rukovodstvu klijenata o mehanizmima poboljšanja sistema finansijskog izvještavanja i računovodstva, kao i sistema internih kontrola, upravljanja rizicima i poslovnim procesima.

Vjerujem da će ovaj izvještaj pomoći u shvatanju da je za Deloitte Bosna i Hercegovina kvalitet revizije i pružanja savjetodavnih usluga uvijek bio i uvijek će biti od najvećeg značaja.

Sabina Softić

Direktor Društva
Deloitte Bosna i Hercegovina

Sabina Softić
Direktor društva

¹ U cijelom ovom izvještaju izrazi "Deloitte, mi, nas i naši" odnose se na jednu ili više od jedne ili više firmi članica Deloitte Touche Tohmatsu Limited, njenu mrežu firmi članica i njihovih povezanih subjekata. Za više informacija o Deloitte mreži, pogledajte stranicu 3 ili [About the network \(deloitte.com\)](https://www.deloitte.com/about-the-network).

Deloitte mreža

Deloitte Bosna i Hercegovina: pravna struktura i struktura vlasništva

Deloitte d.o.o. Sarajevo povezan je sa Deloitte mrežom preko Deloitte Central Europe Holdings Limited, društva članice Deloitte Touch Tohmatsu Limited. Deloitte Central Europe Holdings Limited, zajedno sa Deloitte Francuska, Deloitte Njemačka, Deloitte Luksemburg, Deloitte Austrija, Deloitte Portugal i Deloitte Turska je vlasnik kapitala društva u Deloitte DCE GmbH ("DCE"), koja je ujedno i članica Deloitte Touche Tohmatsu Limited. Cilj društva DCE je unapređenje saradnje između njegovih vlasnika kao članova globalne mreže Deloittea. DCE ne pruža profesionalne usluge klijentima niti se bavi komercijalnim aktivnostima.

"Deloitte" Društvo sa ograničenom odgovornošću za reviziju, računovodstvo i finansijski konsalting d.o.o. Sarajevo i njegova podružnica u Republici Srpskoj "Deloitte" Društvo sa ograničenom odgovornošću za reviziju, računovodstvo i finansijski konsalting d.o.o. Sarajevo - Podružnica Banja Luka dalje u ovom izvještaju zajednički se nazivaju "Deloitte Bosna i Hercegovina". Deloitte Centralna Europa je regionalna organizacija pravnih subjekata pod okriljem Deloitte Central Europe Holdings Limited a naziva se dalje u ovom Izvještaju „Deloitte Centralna Europa”. Deloitte Central Europe

Opis mreže

Mreža Deloitte

Mreža Deloitte (poznata i kao Deloitte organizacija) je mreža međusobno povezanih društava članova i njihovih povezanih lica, koji svoje poslovanje obavljaju u više od 150 zemalja i teritorija širom svijeta. Ova samostalna i nezavisna društva članovi posluju pod zajedničkim brendom.

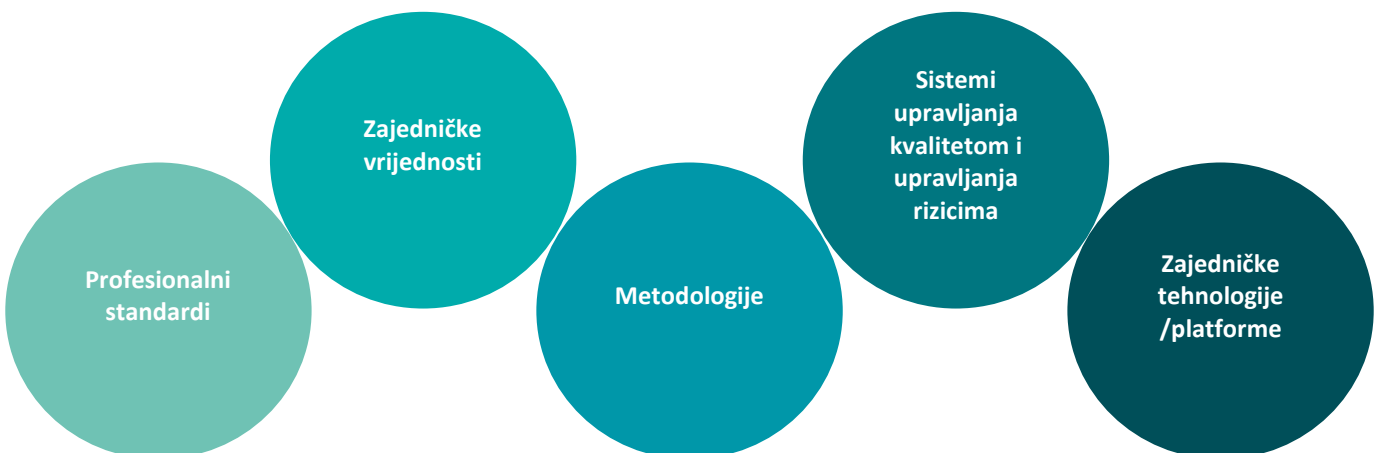
Holdings Limited je nosilac prava da posluje i pruža profesionalne usluge pod imenom "Deloitte", koje se koristi i za sve Deloitteove subjekte na njegovoj teritoriji Deloitte Centralne Europe, uključujući i Deloitte Bosna i Hercegovina. Deloitte Bosna i Hercegovina je društvo ovlašteno za pružanje usluga revizije klijentima u Bosni i Hercegovini.

Osnivači i vlasnici udjela u "Deloitte" Društvo sa ograničenom odgovornošću za reviziju, računovodstvo i finansijski konsalting d.o.o. Sarajevo su:

Sabina Softić, fizičko lice sa prebivalištem na adresi Koševo 26, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina – 51% udjela.

DELOITTE CENTRAL EUROPE HOLDINGS LIMITED, privredno društvo osnovano u skladu sa propisima Republike Kipar, sa registrovanim sjedištem na adresi Lampousas, 1 P.C. 1095 Nikozija, Kipar – 25% udjela.

Deloitte d.o.o. za usluge revizije, privredno društvo osnovano u skladu sa propisima Republike Hrvatske, sa sjedištem na adresi Radnička cesta 80, 10000 Zagreb, Hrvatska – 24% udjela.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited („DTTL” ili „Deloitte Globalna organizacija”)

Deloitte se odnosi na Deloitte Touche Tohmatsu Limited, skraćeno DTTL, i mrežu njegovih članova i s njima povezanih subjekata (zajednički „organizacija Deloitte”). DTTL („Deloitte Global”) i svaki njegov član i njegovi povezani subjekti su pravno odvojeni i samostalni subjekti, koji se ne mogu međusobno obavezivati na određene radnje u odnosu na treće strane. DTTL i svi njegovi povezani subjekti odgovorni su isključivo za vlastita, a ne međusobna, djela i propuste. Usluge klijentima ne pruža DTTL. Detaljan opis DTTL-a i njegovih članova možete pronaći na adresi www.deloitte.com/ba/ona.

„Deloitte” je brend pod kojim blizu 457,000 posvećenih stručnjaka u samostalnim društvima članovima mreže širom svijeta saraduju u cilju pružanja usluga revizije i uvjeravanja, poslovnog, finansijskog, poreskog i pravnog konsaltinga, i konsaltinga u upravljanju rizicima odabranim klijentima. Ova društva su članovi DTTL. DTTL, i sva društva i njihova povezana lica čine “Organizaciju Deloitte”. Svako društvo član DTTL i/ili njegova povezana lica pružaju usluge u određenoj geografskoj oblasti i podliježu zakonima i propisima struke zemlje ili zemalja u kojima posluju. Svako društvo član DTTL organizovano je u skladu sa zakonima, propisima i uobičajenom praksom države u kojoj je osnovano i u kojoj posluje, i može osigurati pružanje profesionalnih usluga na svojim teritorijama preko svojih povezanih lica. Ne pruža svako društvo član DTTL sve usluge, kao ni njegova povezana lica, a može se desiti da neke usluge potvrđivanja nisu ni predviđene prema pravilima i propisima o javnom računovodstvu. DTTL, i svako društvo član DTTL, kao i svako od njihovih povezanih lica, predstavljaju zasebne i samostalne pravne subjekte, koji jedni prema drugima ne mogu biti obavezani niti odgovorni u odnosu na treća lica. DTTL, svako društvo član i svaki povezani subjekt odgovora samo za svoje činjenje i propuste, a ne odgovara za postupke ostalih članova. Organizacija Deloitte je globalna mreža nezavisnih društava članova, a ne partnerska organizacija ili jedinstvena poslovna kompanija. DTTL ne pruža usluge klijentima.

Upravljanje Deloitteom Bosna i Hercegovina – rukovodstvo u akciji

Deloitte Bosna i Hercegovina posluje kao Društvo sa ograničenom odgovornošću za reviziju, računovodstvo i finansijski konsalting d.o.o. Sarajevo, osnovano 1998. godine i registrovano pri Općinskom sudu u Sarajevu sa sjedištem u ulici Zmaja od Bosne 12c u Sarajevu i matičnim brojem: 65-01-1297-09.

Deloitte Bosna i Hercegovina: Uprava društva odgovorna je za upravljanje i nadzor prakse revizije i izražavanja uvjerenja. Posebne odgovornosti uključuju zastupanje društva u registrovanom svojstvu u Bosni i Hercegovini, odobravajući finansijske aspekte poslovnih planova u Bosni i Hercegovini odobravajući finansijske aspekte poslovnih planova u Bosni i Hercegovini.

Slijede članovi uprave Deloittea Bosna i Hercegovina koji su registrovani na neodređeno vrijeme

Deloitte Bosnia i Hercegovina – Uprava

Sabina Softić, Direktor

Johnny Jozef Hubert Ploem, Prokurista

Yuri Sidorovich, Prokurista

Sabina Softić, Rukovoditelj podružnice u Banjoj Luci

Sabina Softić je imenovana od strane Deloitte Bosna i Hercegovina kao Partner za praksu revizije i uvjeravanja u Bosni i Hercegovini. Sabina Softić i viši menadžment razvijaju i implementiraju strategiju za praksu revizije i izražavanja uvjerenja u Bosni i Hercegovini, uključujući srodne politike i procedure. U svim svojim aktivnostima, viši rukovodioci Deloittea Bosna i Hercegovina odgovorni su za sveobuhvatni cilj kvaliteta revizije, uključujući usklađenost sa primjenjivim profesionalnim standardima i regulatornim zahtjevima. Strategija Deloittea u Bosni i Hercegovini je razvijena u skladu sa općim strateškim pravcem koji je uspostavljen za Deloitte mrežu.

Lideri za reviziju i usluge uvjeravanja Deloittea u Bosni i Hercegovini učestvuju u radu grupa Deloitte mreže koje postavljaju i prate standarde kvaliteta iz kojih proizilaze brojne inicijative za kvalitet revizije

Naš cilj i zadatak kojem smo posvećeni: ulivanje povjerenja i pouzdanja

U Deloitte Bosna i Hercegovina naša je svrha ostvariti uticaj koji prevazilazi očekivanja. Za reviziju i usluge uvjeravanja ovo znači proces koji se stalno razvija uz korištenje najsavremenije tehnologije, primjenu različitih vještina, i znanja i iskustva za pružanje usluga visokog kvaliteta. Ponosimo se time što ulijevamo povjerenje i pouzdanje u tržište kapitala i beskompromisno smo posvećeni podizanju standarda kvaliteta i uvijek djelujemo s integritetom, nezavisnošću i transparentnošću. Kontinuirano nadograđujemo naše sposobnosti da održimo isporuku visokokvalitetnih revizija i drugih angažmana s izražavanjem uvjerenja i dajemo vodeći doprinos oblikovanju budućnosti revizorske struke.

Deloitteove usluge revizije i izražavanja: Naša posvećenost služenju javnom interesu

Kvalitet revizije u fokusu

Deloitteova posvećenost kvalitetu revizije je utkana u sve što radimo. Nezavisnost revizije je centralni element ekosistema korporativnog izvještavanja uspostavljenog u cilju zaštite investitora i ostalih dionika, kao i promovisanja efikasnog funkcionisanja tržišta kapitala. Deloitte je u potpunosti svjestan svoje obaveze da pruža usluge revizije koje će zadovoljiti zahtjevne izazove i složenost aktuelnog okruženja, istovremeno poštujući profesionalne i regulatorne standarde. Za funkcionisanje ekosistema finansijskog izvještavanja onako kako je predviđeno, efikasno izvršavanje uloge revizora od presudnog je značaja.

Deloitte je posvećen da uradi i više od ispunjavanja regulatornih zahtjeva i očekivanja. Deloitte prevazilazi očekivanja i postavlja standarde izvrsnosti za revizorsku struku. U skladu sa tim ciljem, nepokolebljivo smo posvećeni kvalitetu revizije.

Klijenti kojima Deloitte obavlja reviziju

Kao dio posvećenosti Deloitteovog Odjela za reviziju i izražavanje uvjerenja da pruža podršku tržištima kapitala, fokusirani smo na reviziju subjekata u slučajevima kada to služi javnom interesu i gdje imamo kapacitete za obavljanje kvalitetne revizije koja je objektivna i u skladu sa primjenjivim profesionalnim standardima te zakonima i propisima, uključujući one koji se odnose na etiku i nezavisnost.

Okruženje u kojem poslujemo ključni je aspekt naše strategije za reviziju i izražavanje uvjerenja te zajedničkih vrijednosti na kojima temeljimo svoje djelovanje kao predvodnika na tržištu koji posluje s integritetom, brine o svojim ljudima, potiče uključivost i saradnju kako bismo ostvarili znatan učinak. Pitanje koje sami sebi postavljamo je: s kojom vrstom subjekata želimo da nas se povezuje? Kako bismo odgovorili na postavljeno pitanje, izradili smo izjavu o sklonosti preuzimanju rizika, u kojoj smo opisali kakvo društvo želimo imati. Izjava o sklonosti preuzimanju rizika može se primijeniti kao alat za poticanje snažne rasprave o riziku i temelj za djelotvorno i pouzdano razmatranje i preispitivanje odluka o preuzimanju rizika i nastavku angažmana. Izjavom, koja se nalazi u nastavku, približe se određuje kultura rizika te se nastoji potaknuti

dosljednost u preuzimanju angažmana i postupku donošenju odluka o nastavku angažmana:

„Skлонost preuzimanju rizika Deloitteovog Odjela za reviziju i izražavanje uvjerenja utemeljena je na našem programu rada usklađenom s našom definisanom svrhom i Kodeksom ponašanja, u kojemu su sadržani standardi kojih se pridržavamo u privatnom i poslovnom životu, kako bismo izgradili i zadržali održivo poslovanje za sadašnju i buduće generacije.

U skladu s predanošću našoj svrsi i djelovanju u interesu javnosti, svjesni smo kako je preuzimanje određenog nivoa rizika sastavni dio poslovanja. Kako bismo pružili visokokvalitetne usluge revizije i izražavanja uvjerenja, samoinicijativno utvrđujemo rizik i upravljamo njime u okviru svojih postupaka kontrole kvalitete, politika i postupaka kako bismo donijeli utemeljene odluke, u skladu s našom strategijom i vrijednostima.

U svom portfoliju želimo imati klijente koji dijele naše vrijednosti, poštuju naše stručnjake, prepoznaju tekuća pitanja i svoje društvene odgovornosti te koji su predani osiguravanju transparentnosti svim zainteresovanim unutar ekosistema finansijskog izvještavanja. Nastojimo u svojem portfoliju nemati klijente kojima manjka integriteta, koji se bave nezakonitim aktivnostima, zanemaruju vjerodostojnost finansijskog računovodstva i izvještavanja ili ne žele uspostaviti i održavati zadovoljavajuće interne kontrole i povezane postupke.“

Deloitte Bosna i Hercegovina ima detaljne politike i postupke uspostavljene radi preuzimanja potencijalnih klijenata i angažmana te procjene rizika u pogledu angažmana. Predmetne su politike i postupci osmišljeni s ciljem kako bi Deloitte Bosna i Hercegovina prihvatao angažmane isključivo ako:

- je u stanju provesti angažman te posjeduje kapacitete, uključujući vrijeme i resurse, da to učini
- se može uskladiti sa svim relevantnim profesionalnim standardima i zakonima i propisima, uključujući one koji se odnose na etiku i nezavisnost, te procjene i razmatranja sukoba interesa
- smatra da upravljački tim klijenta djeluje s integritetom i u skladu s našim zajedničkim vrijednostima.

Manje, a snažnije firme članice

Unutar strukture Deloitteovih firmi članica, Deloitte Bosna i Hercegovina je dio firme članice Deloitte Central Europe Holdings Limited. Kao lokalno registrovana i regulisana revizorska firma u Bosni i Hercegovini, imamo ovlasti za donošenje odluka u vezi s regulatornim pitanjima i profesionalnim obavezama i zadržavamo konačnu odgovornost za izvršenje usluga revizije i izražavanja uvjerenja u skladu s profesionalnim standardima i lokalnim zakonima i propisima. Deloitte Bosna i Hercegovina je odgovoran za održavanje i upravljanje učinkovitim sistemom upravljanja kvalitetom koji podržava izvođenje visokokvalitetnih angažmana revizije i izražavanja uvjerenja. Kao član kombinovane firme unutar Deloitteove mreže, blisko saradujemo s drugim područjima u firmi članici Deloitte Central Europe Holdings Limited i koristimo prednosti dodatnog nadzora kvaliteta, upravljanja rizicima i aktivnosti praćenja. Ova struktura potiče zajedničko ulaganje u revizijske inovacije i resurse, kao i dijeljenje vodećih praksi u različitim regijama, pridonoseći našim zajedničkim težnjama za stalnim poboljšanjem kvalitete revizije.

U Deloitteu, naše usluge revizije i izražavanja uvjerenja počinju s ispunjavanjem očekivanja.

Posvećenost naših ljudi integritetu, djelovanju u interesu javnosti i isporuci visokokvalitetnih usluga izražavanja uvjerenja u područjima koja su našim dionicima najbitnija u srži su našeg poslovanja.

Naša nepokolebljiva predanost kvalitetu pokreće našu održivu lidersku poziciju sa stanovišta kvaliteta. Ostajemo fokusirani na izvrsnost kad je riječ o ljudima, postupcima i tehnologiji. Svaka nam od navedenih ključnih komponenti pomaže u ostvarenju vizije za bolju budućnost te ostvarenje učinka koji ne samo da ispunjava očekivanja, nego ih i premašuje.

Kako to ustvari izgleda? Usluge revizije i izražavanja uvjerenja koje se stalno razvijaju, temelje na britkim umovima, djelotvornim postupcima, vrhunskim tehnologijama naše organizacije i dugogodišnjem iskustvu. Visokokvalitetne usluge pružamo na djelotvoran i učinkovit način kojim se potiče integritet, gradi povjerenje i ostvaruje vrijednost stavljanjem naglaska na ono što je istinski važno.

Transformacija Odjela za reviziju i izražavanja uvjerenja važna je promjena unutar mreže, koja se odnosi na način na koji Deloitteovi stručnjaci rade, a ona obuhvata sljedeće:

Deloitteov način: standardizacija procesa revizije podržana našim tehnološkim setom alata	Praćenje kvaliteta revizije u realnom vremenu
Prošireni model za upravljanje talentima, koji obuhvata edukaciju, nagrađivanje i priznanja, centre izvrsnosti i centre za podršku	Prilagodljiva upotreba tehnoloških rješenja u odgovoru na promjene u okruženju

Izvrsnosti u reviziji putem transformacije procesa, zaposlenih, i tehnologije²

Uz pomoć Deloitteova načina, Deloitte Bosna i Hercegovina donosi standardiaciju, konzistentnost, i

učinkovitost koji ugrađuju kvalitet u srž provedbe naših revizija: automatizacijom koja poboljšava rutinske zadatke i analitičkom obradom podataka koji podržavaju izvršenje revizije osiguravamo dublji i pronicljiviji uvid u dostupne podatke. Kao rezultat toga, poboljšavamo kvalitetu svoje revizije, obogaćujemo iskustvo svojih ljudi i klijentima pružamo pojednostavljeno, digitalno iskustvo koje osigurava više transparentnosti i dublji uvid.

Inovacije i tehnološki napredak podrazumijevaju se u današnjem poslovnom okruženju koje se brzo mijenja, a to vrijedi i za revizorsku profesiju. Današnje složeno poslovno okruženje zahtijeva dinamičnu, višeslojnu i pronicljivu reviziju. Klijenti očekuju relevantne informacije u stvarnom vremenu, te mi svoj postupak revizije moramo razvijati usporedno s inovacijama u njihovom poslovanju i procesima. S pomoću sve naprednije tehnologije i podataka, Deloitteova revizija nudi dublji uvid koji dionicima garantuje dosljednije, transparentnije i vrijednije usluge revizije i izražavanja uvjerenja. Deloitteovi britki umovi, djelotvorni postupci, vrhunske tehnologije naše globalne organizacije garantuju proizvod koji će premašiti očekivanja.

Revizori Deloittea Bosna i Hercegovina poboljšavaju svoj rad tako što se sve više služe analitičkom obradom podataka, te kognitivnim tehnologijama i tehnologijama temeljenim na cloudu, djelimično zbog povećane automatizacije i učinkovitosti tih alata, ali i potrebe da Deloitte Bosna i Hercegovina ostane korak ispred tehnološkog napretka subjekata koji su predmet naše revizije.

Deloitte je posvećenost nastavku ulaganja u nove tehnologije i raznolikost mišljenja, što onda omogućav pružanje poboljšane kvalitete, uvida i vrijednosti našim klijentima i tržištima. Deloitteove holističke platforme za reviziju, Deloitte Omnia i Deloitte Levvia, dokaz su naše predanosti isporuci digitalnih, visokokvalitetnih revizija društava svih veličina i nivoa složenosti. Deloitte Omnia je naša platforma utemeljena na cloudu za isporuku sveobuhvatnih revizija velikih i složenih društava, dok Deloitte Levvia nudi pojednostavljeno, prilagođeno iskustvo digitalne revizije za subjekte nižeg rizika i nivoa složenosti. Razvoj, poboljšanje i široka primjena obje platforme nastavit će se u sljedećih nekoliko godina. Deloitte je također osmislio i uvodi inovativno rješenje za prikupljanje i obradu podataka te su naše pomoćne inovativne tehnologije međusobno povezane u jedinstveni paket na cloudu.

² Za više informacija o Deloitteovim inovacijama u reviziji, molimo pogledajte Deloitteov [Global Impact Report](#), te stranice [Audit innovation](#) i [Audit & Assurance: the Deloitte way](#) na [Deloitte.com](#).

Revizija u neizvjesnim vremenima

Nakon ogromnih globalnih poremećaja obilježenih javnozdravstvenim, političkim i društvenim neizvjesnostima u proteklih nekoliko godina, struka je bila pogođena zajedno sa svim dionicima ekosistema korporativnog izvještavanja. Deloitteov odgovor na neizvjesnosti i poremećaje uključio je napore da se nastavi s unapređenjem profesije, dok je prioritet dobrobit svojih ljudi.

Posebno u trenutnom okruženju, izoštrena svijest o povećanom riziku od prevare, prisutnost faktora rizika u nastajanju ili razvoju te potreba za učinkovitim okruženjima interne kontrole i dalje su kritični. Iako postojeći računovodstveni okviri imaju odredbe za neizvjesnosti, korisnici financijskih izvještaja i regulatori trebali bi i dalje očekivati viši stepen tržišne i ekonomske nestabilnosti u bliskoj budućnosti.

Deloitte je dosljedno pozdravljao javne izjave i smjernice izdane od strane regulatora koji prepoznaju neizvjesnosti i naglašavaju važnost visokokvalitetnih korporativnih objava usmjerenih na budućnost. Veća transparentnost koristi javnosti, baš kao i podizanje svijesti o ovim problemima, posebno kada učestvuju svi dionici ekosistema korporativnog izvještavanja. Više jasnoće o jedinstvenim i komplementarnim odgovornostima menadžmenta, revizijskih odbora, subjekata, revizora, regulatora i drugih dionika omogućava ulagačkoj javnosti da te strane pozove na odgovornost na način koji učinkovito služi javnom interesu.

Vrijednost visokokvalitetnih usluga revizije i izražavanja uvjerenja nije smanjena usred globalnih nemira. Umjesto toga, ulagači i drugi dionici i dalje zahtijevaju profesionalne usluge temeljene na nezavisnosti i načelima i praksama temeljenim na objektivnosti kako bi stvorili povjerenje i potaknuli povjerenje na tržištima kapitala – a Deloitte je predan tome da predvodi taj put.

Predanost Deloittea u Bosni i Hercegovini da služi javnom interesu – posebno kada se radi o ponašanju u skladu s najvišim standardima etike, integriteta, nezavisnosti i transparentnosti je nepokolebljiva. Deloitte je itekako svjestan težine odgovornosti koju donosi ispunjavanje profesionalnih obaveza i izvršavanje svoje uloge revizora unutar ekosistema korporativnog izvještavanja na globalnom nivou. Sljedeći principi ostaju na prvom mjestu i kontinuirano se jačaju s profesionalcima u reviziji i izražavanju uvjerenja:

- Održavati profesionalni skepticizam i dužnu profesionalnu brigu
- Kritički procijeniti kvalitet prikupljenih revizijskih dokaza i utvrditi jesu li dostatni i primjereni za adresiranje relevantnih rizika
- Donositi dobro obrazložene profesionalne prosudbe potkrijepljene jasnom dokumentacijom
- Njegovati kulturu izvrsnosti i savjetovanja
- Pokazivati predanost integritetu i etičkom ponašanju, uključujući usklađenost s regulatornim i profesionalnim obavezama
- Ostati povezani i podržavati jedni druge.

Multidisciplinarni model („MDM“)

Deloitteov robusni multidisciplinarni poslovni model (MDM) obuhvata od reviziju, porezno, poslovno i finansijsko savjetovanje, te savjetovanje u vezi upravljanja rizicima, te je važan faktor koji doprinosi obavljanju usluga revizije i izražavanja uvjerenja visokog kvaliteta. Konkretno, obim korporativnog izvještavanja počeo se širiti i očekuje se da će se drastično transformirati u bliskoj budućnosti; Finansijski izvještaji i korporativne objave i dalje će postajati složeniji zbog pitanja vezanih za ESG i drugih pitanja (cyber, AI, privatnost podataka itd.). Osim toga, kako veliki podaci i drugi digitalni napredak postaju rutina, potražnja za analitičarima podataka i IT stručnjacima će rasti u skladu s tim.

MDM ostaje temelj za Deloitteove međudisciplinarnе usluge na globalnom nivou. Deloitte se ponosi time što ima široku klupu nezavisnih stručnjaka koji se mogu rasporediti diljem svijeta na angažmane kako bi pružili konkretnu ekspertizu i nove, pronicljive perspektive. Deloitte vjeruje da trenutni MDM pomaže organizaciji u pružanju visokokvalitetnih revizija i angažmana s izražavanjem uvjerenja u javnom interesu te jača otpornost prakse revizije i izražavanja uvjerenja. Snage MDM-a uključuju:

- Mogućnost razvijanja uvida specifičnih za određenu privrednu granu ili tematsku oblast (npr. pitanja klimatske, upravljačke, korporativne strategije i sl.) sa više stanovišta, što revizorima omogućava bolje razumijevanje poslovnih rizika od značaja za obavljanje revizije.
- MDM omogućava pristup funkcionalnim specijalistima i stručnjacima u industriji koji su nezavisni, i koji pružaju podršku reviziji pomažući da se isporuči visokokvalitetna revizija. Ovo će postajati sve važnije kako se budemo približavali širem korporativnom izvještavanju.
- Širina MDM-a privlačna je kandidatima koji možda ne žele ograničiti svoje mogućnosti karijere samo na pružanje usluga revizije i izražavanja uvjerenja.
- Razmjer MDM-a donosi veću otpornost svakoj Deloitteovoj poslovnoj liniji, uključujući reviziju i izražavanje uvjerenja, dopuštajući kontinuirano ulaganje u tehnologiju, metodologiju i procese za podršku pružanju visokokvalitetnih usluga.

Vodstvo Deloittea shvata da je svaka Deloitteova poslovna linija važna i ključna za sposobnost organizacije da ispuni svoje odgovornosti u javnom interesu. Pažnja uprave i raspodjela ulaganja nisu ograničeni na poslovne linije s najvećim stopama rasta.

Deloitte priznaje mogućnost i percepciju sukoba interesa te stoga ima snažne politike i sisteme za sukobe i nezavisnost kako bi osigurao da se Deloitteova strategija provodi u skladu s regulatornim i profesionalnim zahtjevima. U nekim su područjima Deloitteove politike strožije od profesionalnih standarda, zakona ili propisa.

Izveštavanje o ekološkim, socijalnim i upravljačkim („ESG“) pitanjima³

Same osnove poslovanja se brzo mijenjaju, dugoročna otpornost i mogućnost stvaranja trajne vrijednosti direktno su vezane za usklađenost sa vrijednostima i očekivanjima društvene zajednice. Učesnici na tržištu i akteri u širem smislu ističu potrebu za jasnijim razumijevanjem načina na koji će organizacija stvarati, štititi i uvećavati vrijednost društva tokom vremena, a naročito zahtjevaju veću transparentnost u vezi sa uticajem ESG pitanja i uslovljenosti poslovnog modela i strategije društava.

Konkretno, Deloitte prepoznaje da klimatske promjene predstavljaju rizik za finansijsku stabilnost i utiču na poslovanje u mnogim sektorima s povećanim očekivanjima za objave i izvještavanje od različitih dionika.

Deloitte poduzima strateške radnje za obrazovanje naših ljudi o klimatskim promjenama i potencijalnom utjecaju na revidirane subjekte kako bi podržao provođenje visokokvalitetnih revizija, pri čemu na odgovarajući način razmatra rizike i prilike povezane s klimom. To uključuje primjenu materijala kao što je nastavni plan i program učenja o klimi, kao i okvir i povezone smjernice za razmatranje pitanja povezanih s klimom kao dijela revizije.

Šire korporativno izvještavanje

Tradicionalno finansijsko izvještavanje počinje se razvijati u šire korporativno izvještavanje. Kako bi podržali ovu evoluciju, Međunarodni odbor za standarde održivosti (ISSB) i drugi širom svijeta ulažu napore u postavljanju standarda i donošenju pravila u vezi s održivošću.

Ovi standardi naglašavaju potrebu za boljom povezanošću između finansijskog i nefinansijskog izvještavanja i pomoći će korisnicima korporativnih objava da bolje razumiju i uporede informacije o subjektima. Nadalje, ovi će standardi omogućiti veću transparentnost, dosljednost i usporedivost na globalnom nivou, kao i pomaknuti zahtjeve za izvještavanje o klimi s dobrovoljnog na obavezno.

Da bi bili učinkoviti, standarde je potrebno usvojiti na globalnom nivou na dosljedan način kako bi se pružilo korporativno izvještavanje koje je uporedivo, zasnovano na globalnoj osnovi, i dopunjeno lokalnim razmatranjima gdje je to opravdano. Ovi će standardi također morati biti regulisani širom svijeta, zajedno s povezanom provedbom, praćenjem, upravljanjem i kontrolama, osiguranjem i obukom. Razvoj u postavljanju standarda i donošenju pravila namijenjen je ne samo stvaranju transparentnosti i dosljednosti u globalnom osnovnom izvještavanju, već i razjašnjavanju da su informacije u finansijskom izvještavanju i informacije sadržane u

izvještavanju o održivosti zajedno ključni ulazni podaci za informisanje stajališta dionika o vrijednost subjekta.

Stoga postoje rastući zahtjevi da firme integrišu pitanja povezana s klimom i druga ESG pitanja u politike i procedure interne kontrole, poboljšavajući zrelost sistema, procesa i upravljanja nad informacijama povezanim s klimom i drugim ESG informacijama. Kao rezultat toga, oni koji su zaduženi za upravljanje (npr. revizijski odbori, odbori) sve više uključuju ESG razmatranja u svoje nadzorne odgovornosti upravljanja organizacijom, njenog izvještavanja i njihovih procesa prikupljanja podataka i kontrola.

Deloitte razumije da je s obzirom na povećane rizike povezane s klimatskim promjenama, važno da faktori povezani s klimom budu pravilno uključeni u korporativno izvještavanje. Danas očekivanja nekih dionika možda neće biti ispunjena finansijskim izvještajima pripremljenim u skladu s trenutnim računovodstvenim okvirima. Kako se korporativno izvještavanje nastavlja razvijati, a dionici prilagođavaju i adaptiraju tržišnim promjenama i javnom raspoloženju, važno je omogućiti odgovarajući zakonski postupak kako bi se razvili robusni standardi koji se dosljedno primjenjuju diljem svijeta i kako bi se potaknulo izvještavanje koje odgovara rastućim zahtjevima investitora i drugih dionika.

Deloitte ostaje predan sudjelovanju u smislenim i transparentnim razgovorima s investitorima, postavljajući standarde, regulatorima i drugim relevantnim dionicima. Također se radujemo podršci smanjenoj fragmentaciji standarda i regulative te većem povjerenju tržišta jer se dosljednost standarda ostvaruje na globalnom nivou.

³ Za više informacija o Deloitteovoj usklađenosti sa regulativom o ESG pitanjima, pogledajte Deloitteov Izveštaj o globalnom uticaju ([Global Impact Report](#)).

Izražavanje uvjerenja

S povećanim fokusom i nadzorom ESG izvještavanja dolazi i povećana potreba za povjerenjem u kvalitet objava i sve veći zahtjevi za izražavanjem uvjerenja. Pojedinačne jurisdikcije, poput Europske unije i Sjedinjenih Država, kreću u uvođenje ili jačanje propisa u vezi s izvještavanjem o održivosti. Zahtjevi za izražavanje uvjerenja sve više postaju obavezni.

Od izražavanja uvjerenja o ESG informacijama trebalo bi se očekivati da slijedi profesionalni okvir uključujući kompetencije, nezavisnost, sistem upravljanja kvalitetom, te da bude predmet nadzora i inspekcije, kao i mehanizama profesionalne odgovornosti kako bi se osiguralo da se tržištu isporuči vjerodostojno uvjerenje.

U nastavku su navedene konkretne radnje koje Deloitte preduzima kako bi podržao izvršenje angažmana s izražavanjem uvjerenja visoke kvalitete koje se na odgovarajući način odnose na dobrovoljno izvještavanje i regulatorne zahtjeve u vezi ESG:

- Angažovanje u oblikovanju infrastrukture tržišta kapitala za izvještavanje o održivosti povezano s vrijednošću firmi kroz saradnju na izvještavanju o klimi i postavljanju ESG standarda i inicijativama za izražavanje uvjerenja, kao što su Fondacija IFRS, Međunarodni odbor za reviziju i standarde izražavanja uvjerenja i Međunarodni odbor za etičke standarde za Računovođe.

Aktivno učešće u raznim globalnim platformama kao što su Svjetski ekonomski forum i Okvirna konvencija UN-a o klimatskim promjenama (COP27) iz 2022. godine

- Primjena poboljšanih smjernica za isporuku ograničenog i razumnog uvjerenja u vezi ESG putem Deloitteove globalne metodologije za izražavanje uvjerenja u vezi održivosti. Izgradnja kapaciteta kroz globalno i lokalizovano učenje usmjereno na ESG.
- Razvoj alata omogućenih tehnologijom, uključujući alat za procjenu objava o održivosti firme u odnosu na zajedničke ESG standarde.

Deloitte podržava nastavak saradnje svih učesnika u ekosistemu korporativnog izvještavanja, radeći zajedno na razvoju i implementaciji zajedničkih standarda na temelju kojih se mjere, otkrivaju i u konačnici osiguravaju ESG informacije.

Deloitteova predanost

Nadalje, kako bi pomogao svijetu u postizanju ciljeva Pariškog sporazuma⁴, Deloitte je pokrenuo [WorldClimate](#), strategiju za poticanje odgovornih klimatskih izbora unutar Deloitte mreže i šire.

⁴ [Pariški sporazum](#) pravno je obavezujući međunarodni ugovor o klimatskim promjenama. Usvojilo ga je 196 strana na Konferenciji Ujedinjenih naroda (UN) o klimatskim promjenama (COP21) u Parizu, Francuska, 12. decembra 2015. godine, a stupio je na snagu 4. novembra 2016. godine. Prema UN-u, njegov

glavni cilj je zadržati povećanje globalne prosječne temperature znatno ispod 2°C iznad predindustrijskih nivoa i nastaviti s naporima da ograniči povećanje temperature na 1,5°C iznad predindustrijskih nivoa.

Profesionalno usavršavanje i upravljanje učinkom zaposlenih

Kultura izvrsnosti u Deloitteu i osmišljavanje naših programa za edukaciju smještaju naše ljude u sam vrh⁵. Profesionalno osoblje Deloittea posjeduje tehnička znanja i visok nivo etike, integriteta, profesionalnog skepticizma i objektivnosti i primjenjuje svoje procjene i iskustvo predano i sa žarom. Kontinuirano unapređujemo svoje vještine, znanja i iskustvo kako bismo prevazišli očekivanja i ostvarili značajan uticaj. Deloitte je posvećen jedinstvenom njegovanju talenata, razvoju naših zaposlenih i unapređenju njihove karijere stvaranjem okruženja koje im omogućava stalno učenje — poboljšavamo edukaciju iz oblasti revizije, sticanje vještina i nudimo im fleksibilne mogućnosti za razvoj karijere koje privlače sadašnje i buduće revizore.

Deloitteovo profesionalno osoblje donosi sa sobom različito obrazovanje, znanja i vještine koji unapređuju sposobnosti naše organizacije da pruža usluge revizije najvišeg kvaliteta. Podržavamo i osnažujemo naše ljude da ostvare svoj puni potencijal vrednujući i pokazujući različitost, jednakost, uključenost i dobrobit. Osim toga, operativna disciplina, učinkovito upravljanje poslovanjem i naš jedinstven pristup obavljanju revizija poznat kao Deloitteov način osiguravaju dosljednost naših revizija.

Deloitte prepoznaje i nagrađuje svoje praktičare i stručnjake za reviziju i osiguranje te čini značajna ulaganja u njihovu budućnost.

⁵ Za više informacija o Deloitteovoj predanosti svojim zaposlenicima, pogledajte stranicu [Audit & Assurance People page](#) na Deloitte.com.

Inicijative za učenje i razvoj

Deloitteov transformirani pristup reviziji mijenja iskustvo revizije za stručnjake. Timovi za reviziju osnaženi su naprednim alatima i tehnologijama te opsežnijom upotrebom podataka i analitičkom obradom podataka u okviru vođenog toka rada za provedbu ciklusa revizije od početka do kraja. Za Deloitteove stručnjake to znači fokusirati se na način na koji se angažman planira i izvršava te na koji se njime upravlja dosljedno diljem svijeta upotrebljavajući tehnike i sposobnosti usmjerene na napredak. Osim toga, takav način nudi mogućnosti za poboljšanje tehničkih i profesionalnih vještina te mogućnosti. Na primjer, sve su važnije sljedeće vještine – poboljšana analitička obrada podataka, upravljanje projektima, kritičko razmišljanje, komunikacija, poboljšana stručna prosudba te primjena računovodstvenih i revizijskih principa za učinkovitiji rad i pružanje kvalitetnijih angažmana. S poboljšanjem sposobnosti i vještina, gradimo veće povjerenje i postajemo još bolji procjenitelji rizika.

Deloitte je uložio značajna sredstva u razvoj strategija za upravljanje talentima i profesionalno usavršavanje i transformisao naš tehnički program edukacije u oblasti revizije i razvio novi set stručnih znanja i vještina prema nivoima zaposlenih:

- U središtu Deloitte ima jedinstveni, obavezni kurikulum tehničkog usavršavanja za reviziju, prilagođen profesionalcima prema nivoima, koristeći dinamičnu mješavinu predavanja uživo, digitalnih kurseva na zahtjev i aktivnosti na poslu.
- Cjelokupno profesionalno osoblje koje radi na pružanju usluga klijentima ima obavezu da prati zahtjeve tvrtke za učenjem za njihove uloge i ispuniti potreban broj sati kontinuiranog stručnog usavršavanja (CPE) svake godine i tokom cikličnog trogodišnjeg perioda kako bi se osigurala usklađenost s regulatornim standardima i internim politikama Deloittea. To se postiže kroz strukturirane, formalne programe učenja, kao što su interni ili eksterni kursevi, seminari ili e-kursevi koji pokrivaju sva područja modela kompetencija (npr. podijeljene kompetencije, tehničke kompetencije specifične za funkciju i kompetencije u područjima specijalizacije).
- Cjelokupno profesionalno osoblje koje radi na pružanju usluga klijentima ima jasno utvrđena očekivanja za svoju ulogu i Standarde za talente koji definišu sposobnosti koje se zahtjevaju od profesionalaca na svakom nivou.

Deloitte ima i specifične mogućnosti za edukaciju specijalista iz drugih oblasti koji rade na revizijskim angažmanima, čime se podupire njihovo znanje i razumijevanje procesa revizije. Proširili smo i ponudu edukativnih programa iz oblasti usluga izražavanja uvjerenja kao odgovor na rastuće poslovne potrebe u ovom domenu.

Cilj programa profesionalnog usavršavanja Deloittea Bosna i Hercegovina jeste da pomogne partnerima i ostalom profesionalnom osoblju da održe i poboljšaju svoje stručne kompetencije i osiguraju konzistentnost provođenja revizije. Kao dopunu usavršavanju na radnom mjestu, Deloitte Bosna i Hercegovina nudi formalne programe kontinuiranog stručnog usavršavanja u relevantnim tematskim oblastima koji su u skladu sa globalnim Programom edukacije u oblasti revizije i usluga uvjeravanja Deloittea.

Tokom prvih godina, najveći dio edukacije zaposlenih sastoji se od obaveznih kurseva na tehničke teme, uključujući metodologiju i postupke revizije, ali se kasnije povećava broj opcionalnih kurseva i obuka s obzirom na to da potrebe pojedinaca postaju sve raznovrsnije. Pojedinačni program edukacije zahtjeva se za zaposlene od momenta kada imaju oko četiri godine radnog iskustva.

Status internih i eksternih kurseva koje zaposleni revizor završi moguće je pratiti kroz automatizovani sistem monitoringa. Kontinuirana edukacija je činilac koji se uzima u razmatranje prilikom godišnjeg ocjenjivanja zaposlenih revizora i procjene njihovog razvojnog potencijala.

Svi ovlaštene revizori u Deloitte Bosna i Hercegovina kontinuirano održavaju i unapređuju svoje kvalifikacije kroz kombinaciju internih kurseva i edukativnih seminara koje organizuje Savez računovođa i revizora Federacije Bosne i Hercegovine.

Deloitte je rangiran kao #1 na listi najpoželjnijih poslodavaca u Bosni i Hercegovini u sektoru računovodstva i revizije. Ovo je šesta godina zaredom kako je Deloitte dobio titulu najpoželjnijeg poslodavca u navedenom sektoru. Ova nagrada pokazuje da društvo prepoznaje poštovanje naših zaposlenika! Priznanje dodjeljuje firma MojPosao.ba, a ove godine nominovano je preko 500 firmi, gdje su nakon preko 230.000 glasova odabrane kao najbolje.

Deloitte Univerzitet

Deloitte aktivno podstiče kolektivno znanje i vještine svog profesionalnog osoblja putem stalnih ulaganja u Deloitteove univerzitete („DU“). To su najsavremeniji centri za učenje i usavršavanje u čijem je središtu kultura Deloittea a počivaju na načelima povezanosti i liderstva u veoma inkluzivnoj sredini za učenje⁶. Prošle godine se lično programiranje vratilo na Deloitte univerzitete, pružajući priliku našim ljudima da se ponovno povežu jedni s drugima nakon nekoliko godina učenja na daljinu.

Deloitte. University

Imenovanja rukovodstva revizije i izražavanja uvjerenja

Kritične vodeće uloge revizije i izražavanja uvjerenja jasno su definisane. Profil uloge i okvir ključnih pokazatelja uspješnosti osiguravaju osnovu za dosljedna imenovanja rukovodstva i evaluacije u mreži Deloitte Audit & Assurance i usklađuju strateške ciljeve firme članice i Deloitte Global Audit & Assurance. Deloitte je uveo globalno dosljedne standarde za voditelje odjela za reviziju i izražavanje uvjerenja u tvrtkama članicama, uključujući voditelje poslovanja za reviziju i izražavanje uvjerenja, voditelje kvalitete za reviziju i izražavanje uvjerenja i voditelje rizika za revizije i izražavanje uvjerenja kroz jasno definisane uloge, odgovornosti i očekivane rezultate. Oni daju informacije za proces postavljanja ciljeva i evaluacije, te jačaju Deloitteovu kulturu kvalitete i izvrsnosti. Robusno praćenje planiranja sukcesije pomaže osigurati da Deloitte razvija i imenuje odgovarajuće osobe sa sposobnostima za postizanje ovih dosljednih standarda.

Naknada

Provedba visokokvalitetnih revizija očekuje se od svih stručnjaka te je ugrađena u cjelokupnu Deloitteovu mrežu. Kvaliteta revizije prepoznaje se kroz programe nagrađivanja i priznavanja te je ukorijenjena u standarde uspješnosti na svim razinama, prema kojima se donose ukupne ocjene stručnjaka.

Partneri Deloittea Bosna i Hercegovina ocjenjuju se na godišnjoj osnovi te se, ovisno o ishodu ocjene, naknade partnera mogu povećati ili smanjiti. Konkretno, u procjenama partnera uzimaju se u obzir sljedeći faktori: kvaliteta dokazana kroz pozitivne preglede angažmana, stručnost, integritet, profesionalnost, poduzetništvo, nezavisnost i pridržavanje pravila.

Privlačenje i zadržavanje talenata

Aktuelno poslovno okruženje u pogledu talenata je izuzetno kompetetivno te je privlačenje i zadržavanje zaposlenih strateški prioritet Deloittea. Razumijemo teškoće sa kojima se naši zaposleni suočavaju i prihvatamo svoju ulogu u ponovnom povezivanju koje je mnogima nedostajalo tokom pandemije COVID-19. Deloitte je koncentrisan na transformisanje iskustva za talentovane zaposlene u oblasti revizije i usluga izražavanja uvjerenja, što obuhvata i preoblikovanje načina rada u cilju uvećanja stope zadržavanja zaposlenih i daljeg unapređenja različitosti, jednakosti i inkluzije (DEI), kao i opšte dobrobiti zaposlenih u Deloitteu. Nastojimo da pronađemo mogućnosti da zajedno unaprijedimo iskustvo za talentovane zaposlene. Pažnja usmjerena na naše ljude i zadržavanje vrhunskih talenata u Deloitteu samo doprinose našoj sposobnosti da pružamo usluge revizije najvišeg kvaliteta.

Deloitte nastavlja primati priznanja i nagrade širom svijeta za svoju predanost pružanju iskustva talenta bez premca za svoje ljude [Nagrade i priznanja | Deloitte Global](#).

Društveni uticaj

Ostvarivanje uticaja svakog dana

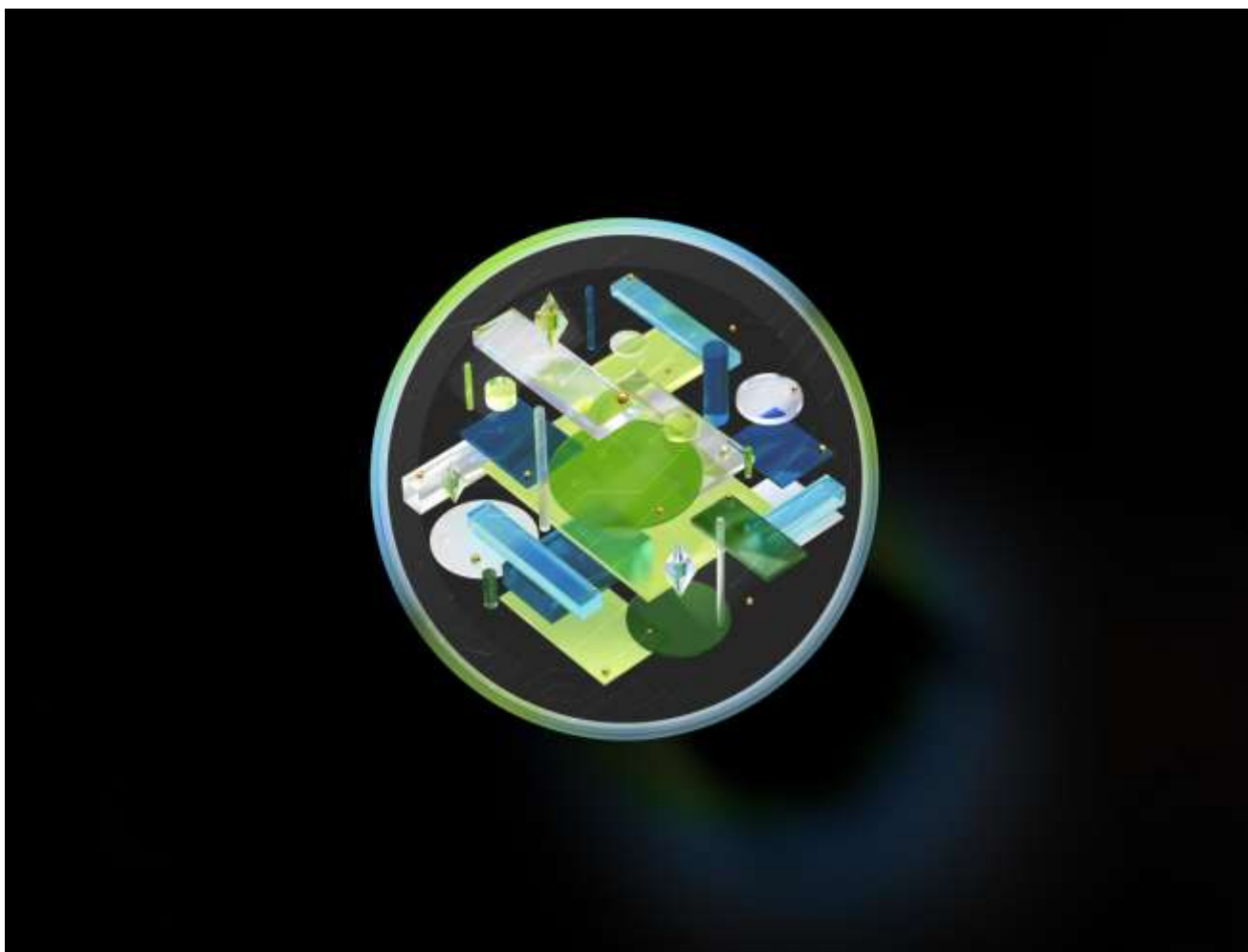
Smatramo da međusobno povezani ljudi mogu doprinijeti stvaranju inovativnih rješenja i izvršiti trajni uticaj na goruća pitanja našeg doba. Cilj nam je da, podstičući i koristeći zajedničku snagu Deloitteove mreže zaposlenih, klijenata, neprofitnih organizacija i društvene zajednice, ostvarimo dugotrajni uticaj za opšte dobro.

⁶ Za više informacija o Deloitteovim univerzitetima, pogledajte Deloitteov Izvještaj o globalnom uticaju ([Global Impact Report](#)).

Deloitteov najvažniji fokus je kvalitet revizije

Deloitteova predanost kvalitetu revizije od ključnog je značaja za sve što radimo. Neprestano nastojimo da tu obavezu ispunimo, od utemeljenja kulture kvaliteta i izvrsnosti u čitavoj mreži, preko uspostavljanja poslovnih i finansijskih prioriteta, do izrade efikasnih procesa, djelotvornih alata i tehnologija koje primjenjujemo u obavljanju revizije. Deloitteov brend definišu obavljene revizije najvišeg kvaliteta i nepokolebljivo nastojanje da stalno unapređujemo sisteme za kontrolu kvaliteta. Osiguravanje da kvalitet revizije ne zaostaje za novonastalim ekonomskim, poslovnim i regulatornim uslovima, kao i tehnološkim napretkom, od ključnog je značaja za rastuću ulogu Deloittea u zaštiti javnog interesa i podršku efikasnom funkcionisanju ekosistema finansijskog izvještavanja.

Posvećenost i stav rukovodstva

Deloitteova kultura kvaliteta i izvrsnosti započinje snažnim stavom rukovodstva, od viših rukovoditelja do voditelja svih ureda i angažmana revizije i izražavanja uvjerenja. Deloitteova fokusiranost na kvalitet revizije očita je kroz izravnu uključenost rukovoditelja u inicijative koje naglašavaju da je kvalitet najveći prioritet za praktičare revizije i izražavanja uvjerenja na svim razinama i dosljedno slanje poruka koje naglašavaju važnost koja se pridaje izvršavanju visokokvalitetnih angažmana revizije i izražavanja uvjerenja. Deloitteova neumoljiva potraga za kvalitetom definiše ne samo ono što radimo, već i ko smo.

Sistem kontrole kvaliteta (SQM)

Deloitte smatra da je efikasan sistem kontrole kvaliteta od ključne važnosti za dosljedno sprovođenje visokokvalitetnih revizijskih angažmana, te stoga mi nastavljamo sa značajnim ulaganjima u zaposlene, procese, i tehnologije u na kojima se zasnivaju Deloitteovi procesi kontrole kvaliteta.

Regulatorsna tijela za definisanje standarda u Bosni i Hercegovini a i svijetu također su fokusirani na dalja unapređenja sistema kontrole kvaliteta u poslovnim društvima. U decembru 2020. godine, Odbor za međunarodne standarde revizije i uvjeravanja („IAASB“) izdao je novi, revidirani paket standarda za upravljanje kvalitetom, uključujući Međunarodni standard upravljanja kvalitetom („ISQM 1“). Sistemi upravljanja kvalitetom u skladu sa ISQM 1 morali su biti osmišljeni i implementirani do 15. decembra 2022. godine.

ISQM 1 uveo je pristup temeljen na riziku za SQM koji zahtijeva od tvrtki da odgovore na ciljeve kvalitete i rizike za našu sposobnost provođenja visokokvalitetnih revizija u sljedećim područjima:

- Proces procjene rizika firme;
- Upravljanje i vodstvo;
- Relevantni etički zahtjevi;
- Prihvatanje i nastavak odnosa s klijentima i specifičnih angažmana;
- Izvedba angažmana;
- Resursi;
- Informacije i komunikacije; i
- Proces praćenja i sanacije.

Učinkovita implementacija ISQM 1 bila je i ostala ključni element Deloitteove strategije kvaliteta revizije i ključni prioritet Deloittea u Bosni i Hercegovini. Aktivnosti implementacije ISQM 1 u Deloitteu Bosna i Hercegovina dovršene su do 15. decembra 2022. godine, nadovezujući se na višegodišnja ulaganja i predanost koja je već izvršena kako bi se nadmašili zahtjevi postojećih profesionalnih standarda.

Kao dio implementacije ISQM 1, ciljevi kvaliteta, rizici kvaliteta i odgovori formalizovani su i spojeni u globalno dosljednu tehnološku platformu kako bi se olakšao dizajn i održavanje sistema, kao i rad kroz trogodišnje samoprocjene od strane vlasnike poslovnih procesa i mogućnosti izvještavanja za podršku potrebnoj godišnjoj evaluaciji. Kao rezultat toga, Deloitteove firme danas upravljaju jedinstvenim sistemom upravljanja kvalitetom koji podržava dosljednu izvedbu revizija kvalitete u skladu s ciljevima postavljenim u ISQM 1.

Deloitte Bosna i Hercegovina nastavlja raditi s čelnicima u cijeloj firmi, kao i sa širom mrežom, kako bi dodatno poboljšao naš proaktivni pristup upravljanju kvalitetom obavljenih angažmana – prepoznavanje i rješavanje rizika za kvalitetu revizije i poticanje kontinuiranog napretka u procesima upravljanja kvalitetom daleko u budućnost jer se okruženje u kojem poslujemo nastavlja razvijati i postaje sve složenije.

U skladu s Deloitteovom kulturom stalnog poboljšanja i inovacija, naponi Deloittea u Bosni i Hercegovini u implementaciji ISQM 1 pružili su nam priliku da izazovemo sami sebe – ispitujući ona područja u kojima možemo dodatno unaprijediti i transformirati naš sistem upravljanja kvalitetom. Kvalitet revizije uvijek je u prvom planu, a robusni procesi praćenja kvaliteta revizije igraju sastavnu ulogu u našoj sposobnosti da se neprestano poboljšavamo.

Prva godišnja evaluacija sistema upravljanja kvalitetom mora se izvršiti u roku od godinu dana nakon 15. decembra 2022. godine. Deloitte Bosna i Hercegovina izvršio je svoju prvu evaluaciju svog SQM-a krajem maja 2023. godine.

Zaključak o učinkovitosti sistema upravljanja kvalitetom

Deloitte Bosna i Hercegovina je odgovoran za dizajniranje, implementaciju i upravljanje sistemom upravljanja kvalitetom (SQM) za revizije ili preglede finansijskih izvještaja, ili drugih angažmana s izražavanjem uvjerenja ili povezanih usluga koje obavlja firma, a koji firmi pruža razumnu garanciju da se ciljevi postižu SQM-a. Ciljevi su:

Firma i njeno osoblje ispunjavaju svoje odgovornosti u skladu s profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulatornim zahtjevima, te obavljaju angažmane u skladu s takvim standardima i zahtjevima; i

Izveštaji o angažmanu koje izdaju firma ili angažovani partneri prikladna su u datim okolnostima.

U skladu sa zahtjevima Međunarodnog standarda upravljanja kvalitetom 1, Deloitte Bosna i Hercegovina izvršio je evaluaciju svog SQM-a krajem maja 2023. godine, uzimajući u obzir rezultate evaluacije provedene na nivou Deloitte CE⁷ i zaključio da SQM pruža firmi razumno uvjerenje⁸ da su ciljevi SQM-a **ispunjeni**.

Nezavisnost, objektivnost i profesionalni skepticizam

Obavljanje visokokvalitetnih revizija zahtjeva nezavisnost, objektivnost i profesionalni skepticizam. To znači kontinuiranu i konkretnu usmjerenost na ključnu ulogu Deloittea u zaštiti javnog interesa, uključujući stvaranje kulture kvaliteta gdje je učiniti pravu stvar od vrhunskog značaja. Deloitte dosljedno naglašava važnost uloge revizora kao nezavisnih ocjenjivača i važnost obaveze održavanja mentaliteta profesionalnog skepticizma tokom čitavog našeg posla. Ovakav pristup reviziji ogleda se u mnogim aspektima Deloitteovih politika, metoda, procedura, i edukacija, a pojačan je kontrolom kvaliteta i mjerama odgovornosti.

Pristup reviziji

Deloitteov pristup visokokvalitetnoj reviziji podrazumijeva korištenje metodologije revizije, koja je zajednička svima u Deloitte mreži, dopunjenu alatima za reviziju koje naši profesionalci koriste za planiranje, obavljanje, nadgledanje, pregled, dokumentovanje, zaključivanje i saopštavanje rezultata svake revizije. Deloitteov pristup reviziji potkrepljen je standardima struke i zahtjevima važećih zakonskih propisa.

Deloitteova metodologija revizije je zasnovana na riziku, koncentrisana na stanja na računima u finansijskim izvještajima, objavama i tvrdnjama u njihovoj osnovi koje opravdano mogu sadržati materijalno značajne greške. Naša revizijska metodologija također je dinamična – kontinuirano se razvija kako bi išla u korak s promjenjivim zahtjevima investitora, kompanija i drugih dionika.

Prepoznaje da je napredak u dostupnosti i upravljanju velikim skupovima podataka te u statističkoj znanosti relevantan za nastavak poboljšanja kvalitete Deloitteovih revizija.

Procesi podrške Deloitteovom profesionalnom osoblju u obavljanju visokokvalitetnih revizija

Resursi koje Deloitteovo profesionalno osoblje koristi u obavljanju revizije obuhvataju alate koji su intelektualna svojina Deloittea, uputstva, ostale materijale i praktična pomagala koji se koriste u sprovođenju revizije, a koji su dostupni našim zaposlenima u Deloitteovoj globalnoj tehničkoj biblioteci, obimnoj online biblioteci, i na našim platformama za obavljanje revizije (EMS, Deloitte Omnia, Deloitte Levvia). Deloitte redovno izdaje uputstva iz oblasti računovodstva i revizije našem profesionalnom osoblju i obavještava o novinama koje treba uvrstiti u procjenu rizika i odgovore na rizike kako bi se održao i unapredio kvalitet revizije.

Konsultacije

Razmatranja kvaliteta i upravljanja rizicima sastavni su dio Deloitteovog revizorskog posla. Zato Deloitte smatra konsultacije suštinskim procesom saradnje – procesom koji pomaže da se utvrde i formulišu najprikladniji odgovori na složena pitanja. Deloitte je identifikovao okolnosti u kojima su neophodne konsultacije izvan tima na angažovanju sa ciljem da se demonstrira odgovarajući nivo profesionalnog rasuđivanja i testiranja. Deloitteove politike o konsultacijama zahtjevaju dokumentovanje, razumjevanje i primjenu zaključaka. Osnovu za efikasan i djelotvoran proces konsultacija čine Deloitteova ulaganja u resurse – konsultante sa odgovarajućim vještinama i stručnim znanjima. Pored formalnih konsultacija, kad god su im potrebne dodatne informacije ili gledišta, partneri i timovi na angažovanjima podstiču se da potraže pomoć od Tima za kvalitet revizije ili drugih u organizaciji koji posjeduju specijalistička znanja.

⁷ Kako bi se postigli ciljevi kvalitete ISQM 1 i na temelju provedene procjene rizika, firma je dizajnirala i implementirala skup odgovora povezanih sa SQM-om, koji obuhvataju Deloitteove globalne, regionalne (Deloitte CE) i lokalne (geo-specifične) politike, smjernice i procedure za rješavanje identifikovanih rizika kvaliteta i izvještaja, te, kada je potrebno, također i drugih zahtjeva unutar standarda na jedinstven i strukturiran način („SQM odgovori“). Firma je također implementirala sve relevantne mrežne zahtjeve i dodijelila odgovornosti unutar SQM-a

na više nivoa vodstva, uključujući regionalnu (Deloitte CE) i lokalnu (geo-specifičnu), što odražava organizacijsku strukturu firme i tako koristi dostupne mrežne usluge .

⁸ Razumno uvjerenje se dobija kada sistem upravljanja kvalitetom smanji rizik da ciljevi SQM-a nisu postignuti na prihvatljivo nizak nivo. Razumno uvjerenje nije apsolutan nivo uvjerenja jer postoje inherentna ograničenja sistema upravljanja kvalitetom.

Eksterna i interna kontrola kvalitete revizije

Praćenje i mjerenje kvaliteta revizije

Stalna usredotočenost na kvalitetu revizije od iznimne je važnosti za brend Deloitte. Ključno je da se Deloitteova revizija provodi dosljedno i visokokvalitetno, gdje god se u svijetu provodi.

Cilj procesa praćenja i sanacije je pružiti vodstvu relevantne, pouzdane i pravovremene informacije o dizajnu, implementaciji i radu sistema upravljanja kvalitetom kako bi se omogućilo preduzimanje odgovarajućih i pravovremenih radnji za odgovor na identifikovane nedostatke. To uključuje identifikaciju nedostataka i dobre prakse u sistemu upravljanja kvalitetom i procjenu učinkovitosti popravnih radnji u pokretanju poboljšanja kvalitete revizije.

Nadzor sistema kontrole kvaliteta („SQM“)

Praćenje SQM-a sastavni je dio aktivnosti nadzora Deloittea u Bosni i Hercegovini i uzima u obzir relevantne zahtjeve u ISQM 1, kao i ocjenu dizajna, implementacije i operativne učinkovitosti odgovora koji se bave rizicima kvalitete koji su identificirani za firmu.

Indikatori kvalitete revizije (AQI) se koriste zajedno s drugim metrikama kako bi se dodatno pomoglo Deloitteu Bosna i Hercegovina u razvoju i praćenju akcijskih planova kvalitete revizije i izvještavanju o napretku na putu kvalitete revizije.

Praćenje tekućih angažmana

Kontinuirano praćenje kvaliteta revizije Deloitte Bosna i Hercegovina podrazumijeva aktivnu identifikaciju problema u reviziji tokom samog angažmana, kako bi se omogućili blagovremena rješenja i primjena korektivnih mjera u realnom vremenu, što se sve postiže preduzimanjem sljedećih aktivnosti:

- Upotrebom i praćenjem rada niza osnovnih dijagnostika, što omogućava partnerima i timovima koji rade na angažmanu, kao i rukovodiocima odgovornim za kvalitet u Deloitteu Bosna i Hercegovina, da kontinuirano prate kvalitet revizije i bez odlaganja preduzimaju potrebne korake;

- Upotrebom programa za konkretne tematske “zdravstvene provjere” koje pomažu Deloitteu Bosna i Hercegovina i njegovim rukovodiocima odgovornim za kvalitet da procjene napredovanje angažmana i identifikuju potencijalne problematične oblasti u tekućim revizijskim angažmanima;
- Ocjenom ukupnih rezultata koji se prate tokom revizije kako bi se utvrdilo da li su potrebne dodatna komunikacija i podrška revizorskom timu u pogledu primjene metodologije ili njenih izmjena.

Pregledi završenih angažmana

Ključni elementi pregleda završenih angažmana su:

- Odabir angažmana na osnovu rizika i razmatranje svih važnijih industrijskih sektora kojima Deloitte Bosna i Hercegovina pruža usluge;
- Obavezna diskusija koja treba da omogući dosljednost nalaza i ocjena angažmana koja su predmet kontrole;
- Mrežni nadzor s vanjskim partnerima i zamjenicima, nezavisno od Deloitte Bosnia and Herzegovina, koji pokreću dosljednost dajući ulazne podatke i dijeleći najbolje prakse za programe praćenja.
- Identifikacija odgovarajućih resursa (u okviru Deloittea Bosna i Hercegovina ili drugih teritorija na kojima je organizovano poslovanje Deloittea) uz posjedovanje odgovarajućeg iskustva i poznavanje industrije, uključujući i formiranje centralnih timova za kontrolu kvaliteta poslovanja.

Eksterne kontrole poslovanja

Pored vlastitog praćenja kvaliteta revizije od strane Deloittea Bosna i Hercegovina, podliježemo eksternom praćenju od strane Ministarstva finansija Federacije Bosne i Hercegovine i Ministarstva finansija Republike Srpske.

Deloitte Bosna i Hercegovina još nije bila predmet eksterne inspekcije Ministarstva finansija Federacije Bosne i Hercegovine niti Ministarstva finansija. U Republici Srpskoj, Ministarstvo finansija Republike Srpske izvršilo je posljednju inspekciju u 2020. godini bez nalaza.

Analiza i korekcija uzročnih faktora

Kontinuirano unapređivanje je od suštinske važnosti za Deloitteovu kulturu kvaliteta i izvrsnosti. Razumijevanje zašto dolazi do nedostataka tokom revizije je od presudnog značaja za osmišljavanje djelotvornih aktivnosti za korekciju nalaza. Kada se otkriju nedostaci, bilo internom ili eksterno kontrolom, preduzimaju se mjere da se identifikuju neusklađenosti i izvrše odgovarajuća korigovanja. Korektivne mjere od vitalnog su značaja za kontinuirano unapređenje kvaliteta revizije i izbjegavanje sličnih nalaza u budućnosti. Stoga je Deloitte Bosna i Hercegovina izradio Plan kvaliteta revizije koji predviđa efikasnu primjenu i praćenje ključnih prioriteta kvaliteta revizije.

Nezavisnost, etika i dodatne objave

Nezavisnost Deloitte Bosna i Hercegovina

Uspostavlja **politike i procedure nezavisnosti** na osnovu Etičkog kodeksa za profesionalne računovođe izdatog od strane Odbora za Međunarodne etičke standarde za računovođe, i tamo gdje je to neophodno, na osnovu standarda o nezavisnosti Američke komisije za vrijednosne papire („SEC“) i Odbora za nadzor nad računovodstvom javnih kompanija („PCAOB“).

Podržava tekuće aktivnosti praćenja SQM-a i daje uvid u područja fokusa. U trogodišnjem ciklusu provodi **aktivnosti praćenja mreže** kroz svoj program praćenja, dajući preporuke i zapažanja za razmatranje kao dio aktivnosti nadzora i sanacije tvrtki. Po potrebi se provode detaljni naknadni pregledi.

Pružila firmama **tehničku stručnost o nezavisnosti**, prema potrebi, koja također daje informacije o potencijalnim poboljšanjima politika, proceduralnih očekivanja, alata i aktivnosti podrške praksi.

Omogućava **sisteme** kako bi se profesionalno osoblje upoznalo sa društvom koje je predmet revizije, i, sa druge strane, osigurala usklađenost sa zahtjevima o ličnoj i profesionalnoj nezavisnosti, uključujući finansijske interese, obim usluga i odobrenja za uspostavljanje poslovnog odnosa.

Podstiče **svijest o nezavisnosti** u čitavoj mreži Deloitte putem aktivnog učešća u radnim grupama za nezavisnost i liderstvo, periodične korespondencije, obavještenja i podsjetnika, i kroz izradu uputstava i smjernica, materijala za edukaciju i priručnika.

Nezavisnost Deloitte Bosna i Hercegovina

Deloitte Bosna i Hercegovina primjenjuje politike i procedure osmišljene na način da omoguće usklađenost sa svim standardima struke i važećim zakonima i propisima o nezavisnosti. Ovi odgovori uključuju politike i postupke koji se temelje na očekivanjima navedenim u Deloitteovim politikama o nezavisnosti i koji se prema potrebi nadopunjuju kako bi odražavali dodatne nacionalne ili regionalne zahtjeve koji mogu biti restriktivniji od Deloitteovih politika. Rukovodstvo Deloittea u Bosni i Hercegovini naglašava važnost usklađenosti s nezavisnošću i povezanim standardima upravljanja kvalitetom, čime postavlja odgovarajući ton na vrhu i usađuje važnost u profesionalne vrijednosti i kulturu Deloittea u Bosni i Hercegovini. Usvojene su strategije i postupci za komuniciranje važnosti nezavisnosti partnerima, drugim praktičarima i pomoćnom osoblju, naglašavajući odgovornost svakog pojedinca da razumije i ispuni zahtjeve nezavisnosti.

Direktor odjela za nezavisnost odgovoran je za nadgledanje pitanja nezavisnosti unutar Deloittea u Bosni i Hercegovini, uključujući dizajn, implementaciju, rad, praćenje i održavanje sistema upravljanja kvalitetom koji se odnosi na nezavisnost.

U sastavu sistema za kontrolu kvaliteta, Deloitte Bosna i Hercegovina ima sljedeće:

- Uspostavljene odgovore (u vidu politika, procedura i kontrola) na rizike po kvalitet identifikovane za ključna pitanja nezavisnosti;
- Odgovarajuće redovne aktivnosti praćenja ključnih oblasti i pitanja nezavisnosti; i
- Uspostavljeno adekvatno upravljanje nezavisnošću.

Ključne oblasti i pitanja nezavisnosti obuhvataju:

- Klijente, angažovanja i poslovne odnose, uz primjenu alata za usklađenost poslovnih procesa sa zahtjevima o nezavisnosti, uključujući Deloitteov sistem pretrage pravnih lica i usklađenosti („DESC“) i aplikaciju za praćenje zahtjeva za usluge („SRM“);
- Finansijske odnose društva i lične finansijske odnose i interese zaposlenih, uz upotrebu Globalnog sistema za monitoring nezavisnosti („GIMS“);
- Radne i druge odnose;
- Potvrde nezavisnosti;
- Konsultacije o nezavisnosti;
- Politike, saopštenja i program za edukaciju o nezavisnosti;
- Kršenje pravila i zahtjeva nezavisnosti;
- Disciplinske mjere za nepoštovanje važećih zahtjeva u vezi sa nezavisnosti.

Interna kontrola usklađenosti sa politikama i zahtjevima o nezavisnosti, sprovedena je tokom godine, o čemu je izdat izvještaj dana 18. decembra 2023. godine.

DESC

Sistem pretrage pravnih lica i usklađenosti

Globalna baza podataka za pretraživanje, koja sadrži informacije o konkretnim pravnim licima od značaja za utvrđivanje ličnih i profesionalnih ograničenja nezavisnosti

SRM

Aplikacija za praćenje zahtjeva za usluge

Aplikacija integrisana sa sistemom DESC koja omogućuje standardni tok poslovnih procesa pri podnošenju i preliminarnom odobravanju zahtjeva za pružanje usluga klijentima

GIMS

Globalni sistem za monitoring nezavisnosti

Aplikacija koja sadrži podatke o finansijskim odnosima prema relevantnim pokazateljima usklađenosti sa zahtjevima o nezavisnosti revizora

Zahtjevi za partnere i profesionalno osoblje u vezi sa dužinom saradnje sa klijentima

Deloitte Bosna i Hercegovina održava politike i procedure koje zahtijevaju rotaciju ključnih revizorskih partnera i osoblja, kao i rotaciju revizorskih kompanija. Oni se razlikuju za subjekte od javnog interesa kako je definisano Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine i Zakonom o računovodstvu i reviziji u Republici Srpskoj ("PIE") ili entitetima koje je Deloitte Bosna i Hercegovina definisala kao subjekt od javnog interesa ("druga PIE"). Pravila rotacije su sljedeća:

- PIE entiteti u FBiH: Deloitte Bosna i Hercegovina vrši reviziju PIE subjekata u FBiH najviše sedam uzastopnih godina, uz dodatne tri godine pod uslovom da se odgovorna osoba rotira kao ključni partner revizije. Oni neće ponovo učestvovati u zakonskoj reviziji subjekta PIE koji je predmet revizije prije nego što proteknu četiri godine nakon prestanka takve usluge.
- Subjekti koji nisu PIE u FBiH: Deloitte Bosna i Hercegovina vrši reviziju subjekata koji nisu PIE u FBiH najviše sedam uzastopnih godina, uz dodatne tri godine pod uslovom da se odgovorna osoba rotira kao ključni partner revizije. Oni neće ponovo učestvovati u zakonskoj reviziji subjekta PIE koji je predmet revizije prije isteka jedne godine od prestanka takve usluge.
- PIE i subjekti koji nisu PIE u RS: Deloitte Bosna i Hercegovina vrši reviziju i PIE i ne-PIE entiteta u RS najviše sedam uzastopnih godina, uz dodatne tri godine pod uslovom da se odgovorna osoba rotira kao ključni partner u reviziji. Oni neće ponovo učestvovati u zakonskoj reviziji subjekta PIE koji je predmet revizije prije nego što proteknu dvije godine nakon prestanka takve usluge.
- U slučaju drugog PIE, pojedinci odgovorni za obavljanje zakonske revizije ne bi trebali služiti drugim PIE više od sedam uzastopnih godina na poziciji ključnog partnera revizije. Oni neće ponovo učestvovati u zakonskoj reviziji drugog subjekta PIE koji je revidiran prije nego što proteknu dvije godine nakon prestanka takve usluge.

Tokom perioda pauze od četiri ili dvije godine, ključni revizijski partner ne bi trebao učestvovati u reviziji subjekta revizije, obavljati pregled kontrole kvalitete angažmana, konsultovati se s angažiranim timom ili revidiranim subjektom u vezi s tehničkim ili industrijskim određena pitanja, transakcije ili događaje ili na drugi način izravno utječu na ishod zakonske revizije.

Dok je prvenstvena odgovornost pojedinaca koji djeluju kao ključni revizorski partneri da obezbijede poštivanje zahtjeva o rotaciji, Deloitte Bosna i Hercegovina

primjenjuje proces praćenja koji, između ostalog, podrazumijeva analizu klijentovih portfolija i praćenje pojedinaca koji se u različitim ulogama dodjeljuju angažmanima statutarne revizije uz razmatranje njihovih kompetencija, sposobnosti, obima radnih zadataka i dostupnosti revizorima angažovanim u statutarним revizijama kako bi im se omogućilo da na odgovarajući način ispunjavaju svoje odgovornosti kao ključni revizorski partneri.

Etika

Od svih zaposlenih u Deloitteu očekuje se ponašanje u skladu sa visokim etičkim standardima i integritetom, kako je definisano u [Deloitte Central Europe Code of Conduct](#) (Kodeks ponašanja). Kodeks ponašanja propisuje poštovanje i posvećenost etičkim standardima i istovremeno opisuje i objašnjava odgovornosti svakog pojedinca prema klijentima, saradnicima i društvu u cjelini.

Pored Kodeksa ponašanja, drugi ključni elementi etičkog programa Deloittea Bosna i Hercegovina obuhvataju program edukacija i saopštenja i uspostavljene kanale izvještavanja koje podupiru definisani protokoli za upravljanje incidentima. U cilju kontinuiranog unapređenja obavljaju se redovne analize programa i prikupljaju povratne informacije od našeg osoblja putem godišnje ankete o etičkim pitanjima.

U Deloitteu Bosna i Hercegovina etikom rukovodi Direktor za etička pitanja, koji je iskusan partner sa direktnim pristupom izvršnim direktorima i organu uprave zadužen za praćenje rizika i insistiranje na poštovanju Kodeksa ponašanja.

Deloitte Bosna i Hercegovina ima uspostavljene politike i procedure koje su osmišljene tako da pruže razumno uvjerenje da profesionalno osoblje ispunjava relevantne etičke zahtjeve.

Etički zahtjevi za usluge revizije i srodne usluge uvjerenja koje pruža Deloitte Bosna i Hercegovina u skladu su sa nacionalnim profesionalnim zahtjevima. Deloitte Bosna i Hercegovina pridržava se i svojih politika i procedura koje su usklađene sa zahtjevima i smjernicama definisanim u Etičkom kodeksu za profesionalne računovođe izdatom od strane Odbora za Međunarodne etičke standarde za računovođe, organa za definisanje standarda u sastavu Međunarodne federacije računovođa („IFAC“). U situacijama kada su nacionalni profesionalni zahtjevi restriktivniji od politika i procedura Deloittea Bosna i Hercegovina, Deloitte Bosna i Hercegovina pridržava se važećih nacionalnih zahtjeva.

Deloitte Bosna i Hercegovina reaffirmiše svoju posvećenost etici i integritetu kroz upotrebu komunikacijskih alata, programa edukacije, procesa usklađivanja sa propisima i standardima, i sistema ocjenjivanja koji su obavezni za sve zaposlene. Programi edukacije obuhvataju namjenske sadržaje za prijem i uvođenje novozaposlenih u posao, unapređenje rukovodilaca, nezavisne ugovarače - izvođače radova i programe za obnavljanje znanja na svake dvije godine. Skorašnji kursevi bavili su se temama kao što su priznavanje sopstvenih grešaka, lični odnosi na radnom mjestu, manifestovanje poštovanja, integriteta i profesionalizma na društvenim medijima i sl. Svi kursevi sadrže potvrdu zaposlenih da su upoznati sa tim da svoje odgovore na pitanja ne treba da pokazuju drugima, odnosno da krše Kodeks ponašanja ako to učine. Također, Deloitte Bosna i Hercegovina sprovodi kontrolu etičkog ponašanja visokog rukovodstva i zahtjeva od svih svojih partnera, ostalog profesionalnog osoblja i svih zaposlenih da jednom godišnje potvrde sa su pročitali i razumjeli Kodeks ponašanja, kao i da razumiju da su odgovorni za potpuno poštovanje Kodeksa.

Deloitteova etika

Deloitte je posvećen poslovanju čije su odlike poštenje, prepoznatljiv kvalitet i visoki standardi profesionalnog ponašanja.

Kodeks ponašanja definiše Deloitteova etička nastojanja kao i očekivanja i obezbjeđuju snažno utemeljenje u etičkim principima. Osnove etičkog programa mreže sastoje se od sljedećih elemenata:

Prilozi

Prilog A | Finansijske informacije

Objava u skladu sa članom 82.1 (i) Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, br. 15/21) i sa članom 45.2 (9) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske (Službeni glasnik RS, br. 94/15 i 78/20).

Pregled prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2023. godini:

Prihodi	KM
Prihod od usluga revizije	2.080.040
Prihod od drugih usluga koje nisu povezane sa revizijom	7.656.646
Ostali prihodi	54.565
Ukupno	9.791.250

Pregled prihoda u Republici Srpskoj u 2023. godini:

Prihodi	KM
Prihod od usluga revizije	240.027
Prihod od drugih usluga koje nisu povezane sa revizijom	1.047.433
Ostali prihodi	45.964
Ukupno	1.333.424

Prilog B | Subjekti od javnog interesa

Objava u skladu sa članom 82. stav 1. tačka f) Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, br. 15/21)

Subjekti od javnog interesa kojima je „Deloitte“ Društvo sa ograničenom odgovornošću za reviziju, računovodstvo i finansijski konsalting d.o.o. Sarajevo izvršilo zakonsku reviziju finansijskih izvještaja u toku poslovne 2023. godine:

Naziv	Datum izvještavanja/završetak poslovne godine
Bosna Re d.d. Sarajevo	31.12.2022.
Bosna Bank International d.d.	31.12.2022.
Croatia remont d.d., Čapljina	31.12.2022.
Croatia osiguranje d.d., Mostar	31.12.2022.
MKF MI-BOSPO Tuzla	31.12.2022.
MKF Mikra	31.12.2022.
MKF Partner	31.12.2022.
NLB d.d. Sarajevo	31.12.2022.
Petrolinvest d.d.	31.12.2022.
Pobjeda - Rudet d.d. Goražde	31.12.2022.
Raiffeisen bank d.d. Sarajevo	31.12.2022.
Raiffeisen Leasing	31.12.2022.
Triglav Osiguranje d.d. Sarajevo	31.12.2022.
Ziraat Bank BH d.d. Sarajevo	31.12.2022.
KLAS d.d. Sarajevo	31.12.2022.
MLIN I PEKARA d.o.o. Ljubače - Tuzla	31.12.2022.
Solana d.d. Tuzla	31.12.2022.
SPRIND d.d. Rajlovac-Sarajevo	31.12.2022.
Svjetlostkomerc d.d.	31.12.2022.
Vemal Tešanj d.d.	31.12.2022.
Vispak prehrambena industrija Viso	31.12.2022.
ZIM d.d. Zenica	31.12.2022.
OIF Eurobond	31.12.2022.

Naziv	Datum izvještavanja/završetak poslovne godine
OIF Raiffeisen Balance	31.12.2022.
OIF Raiffeisen Cash	31.12.2022.
Raiffeisen Invest d.d. DUF	31.12.2022.

Objava u skladu sa članom 45. stav 2. točka 6. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Sl. glasnik RS“, broj 94/15 i 78/20)

Subjekti od javnog interesa sa kojima je „Deloitte“ Društvo sa ograničenom odgovornošću za reviziju, računovodstvo i finansijski konsalting d.o.o. Sarajevo – Podružnica Banja Luka izvršilo zakonsku reviziju finansijskih izvještaja u toku poslovne godine 2023. godine:

Naziv	Datum izvještavanja/završetak poslovne godine
Raiffeisen capital a.d.	31.12.2022.
Triglav osiguranje a.d. Banja Luka	31.12.2022.

Prilog C | Izjave

Prema zakonskim zahtjevima u Bosni i Hercegovini, Uprava Deloitte Bosna i Hercegovina, pod punom moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću, izjavljuje sljedeće:

1. Sistem internih kontrola Deloittea Bosna i Hercegovina je funkcionisao djelotvorno tokom 2023. godine.
2. Naši postupci nezavisnosti su provedeni uspješno, te je interna kontrola poštivanja nezavisnosti unutar našeg društva provedena tokom 2023. godine.
3. Ovlašteni revizori zaposleni u našem društvu ispunjavaju obaveze za kontinuirano usavršavanje koje zahtijevaju lokalni propisi.

Sarajevo 30. april 2024. godine

Sabina Softić, Direktor

Deloitte.

Deloitte se odnosi na jedno ili više lica Deloitte Touche Tohmatsu Limited („DTTL“), njegovu globalnu mrežu društava članova i njihove povezane strane (zajedno: „Deloitte organizacija“). DTTL (također pod nazivom: „Deloitte Global“) i sva njegova društva članovi i povezana lica predstavljaju pravno zasebne i samostalne entitete, koji jedni prema drugima ne mogu biti obavezani ni biti odgovorni u odnosu na treća lica. DTTL i svako DTTL društvo član i povezani entitet odgovora samo za svoje postupke i propuste, i nije odgovoran za postupke drugih. Deloitte ne pruža usluge klijentima. Za više informacija, molimo vas posjetite stranicu www.deloitte.com/about.

Deloitte pruža vrhunske usluge revizije i uvjeravanja, poreznog i pravnog konsaltinga, finansijskog savjetovanja i savjetodavne usluge u oblasti upravljanja rizicima za gotovo 90% kompanija sa liste 500 najbogatijih (Fortune Global 500®) i hiljade privatnih društava. Naše profesionalno osoblje ostvaruje mjerljive i trajne rezultate koji pomažu jačanju povjerenja u tržišta kapitala, omogućavaju transformaciju i uspješnost klijenata i vode ka snažnijoj ekonomiji, pravednijem društvu i održivom svijetu. Oslanjajući se na svoju preko 175 godina dugu historiju, Deloitte posluje u preko 150 zemalja i teritorija. Saznajte kako više od 415,000 Deloitteovih zaposlenih ostvaruju značajan uticaj na stranci www.deloitte.com.

Ova poslovna komunikacija sadrži isključivo opšte informacije i u skladu s tim, nijedno društvo član globalne mreže Deloitte Touche Tohmatsu Limited („DTTL“) ili neko od njegovih povezanih lica (zajedno „Deloitte organizacija“), ne pruža profesionalne savjete ili usluge, putem ove publikacije. Prije donošenja bilo koje odluke ili preduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu uticati na vaše finansije ili posao, treba da konsultujete kvalifikovanog stručnog savjetnika.

U ovom saopštenju nisu date nikakve izjave i garancije (izričite ili podrazumjevano) u pogledu tačnosti ili potpunosti informacija, i DTTL, njegova društva članovi, povezana lica, zaposleni ili zastupnici neće biti odgovorni za štetu koju eventualno pretrpi direktno ili indirektno bilo koje lice korištenjem informacija iz ove publikacije. DTTL i njegova društva članovi predstavljaju pravno zasebne i samostalne entitete.